

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ БУДІВНИЦТВА

Однією з істотних проблем сучасного обліку будівельних робіт є відсутність в діючих нормативно-правових документах єдиного підходу до змісту основних понять. Крім того, є різні тлумачення сутності основних понять в документах різного рівня регулювання.

В даний час застосовуються такі поняття, як “будівництво”, “будівельний комплекс”, “капітальне будівництво”, “будівельна діяльність”, “будівельна галузь”, зміст яких вимагає, на наш погляд, чіткого розмежування.

Так, згідно Положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 18 “Будівельні контракти” будівництво — спорудження нового об’єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об’єктів, виконання монтажних робіт [1].

Згідно з визначенням, наведеним у ДБНУ “ОРГАНІЗАЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА” ДБН А.3.1-5:2016, будівельне виробництво – взаємопов’язаний комплекс будівельних процесів, проектних, вишукувальних та науково-дослідних робіт і виробничих стосунків, спрямований на створення об’єктів будівництва [2].

Наведене визначення не характеризує сутність будівельного виробництва і продукцію будівельної галузі.

Н.В. Садикова зазначає, що будівельне виробництво складається з процесів, кінцевим результатом виконання яких є будівельна продукція, під якою слід розуміти як окремі частини будуються і реконструюються, так і закінчені будівлі і споруди [3, с.16].

Згідно Положенню про фінансування та державне кредитування капітального будівництва, що здійснюється на території України, затверджене наказом Мінекономіки, Мінфінансів України, Держкоммістобудування від 23.09.1996 № 127/201/173 до об’єктів будівництва відносяться окрема будівля або споруда (з усім устаткуванням, яке до неї відноситься, інструментом і реманентом, галереями, естакадами, внутрішніми інженерними мережами водопостачання, каналізації, газопроводу, теплопроводу, електропостачання, радіофікації, підсобними і допоміжними надвірними будівлями, благоустроєм та іншими роботами і витратами), на будівництво, реконструкцію або розширення якої повинен бути складений окремий проект і кошторис [4].

Аналіз змісту даного визначення дозволяє зробити висновок про те, що під будівництвом можна розуміти не тільки створення нових об’єктів, а й відновлення вже існуючих шляхом капітального ремонту.

Але згідно наказу Міністерства юстиції України №998/764/388 від 19.08.2013 р. це положення втратило чинність, таким чином згідно законодавству України на даний час існує два визначення об’єкту будівництва: 1) згідно Положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 18 “Будівельні контракти” [1] та 2) згідно Порядку розроблення проектної документації на будівництво об’єктів [5]. Але вони повною мірою не розкривають зміст визначення терміну “об’єкт будівництва”

Будівництво є складовою класифікації видів економічної діяльності (КВЕД-2010) та розглядається в складі коду діяльності під номером F [6].

Відповідно до даного угруповання ця секція охоплює загальні та спеціалізовані роботи з будівництва будівель і споруд. Ця діяльність включає нове будівництво, ремонтні роботи, розширення та реконструкцію, зведення будівель зі збірних конструкцій на місці ведення робіт, а також будівництво тимчасових об’єктів. Загальне будівництво включає будівництво цілісних житлових комплексів, офісних будівель, магазинів та інших громадських і комунальних або сільськогосподарських будівель тощо, інженерних споруд, таких як автомобільні дороги, вулиці, мости, тунелі, залізниці, аеродроми,

порти та інші водні об'єкти, іригаційні системи, каналізації, промислові об'єкти, трубопроводи та лінії електропередачі, спортивні комплекси тощо. Ці роботи здійснюються як за власний рахунок, так і за винагороду або на основі контракту. Частина робіт, а іноді всі види робіт можуть передаватися субпідряднику. Одиниці, які несуть повну відповідальність за виконання будівельного проекту, також класифікують у цій секції.

На думку О.Ю. Грибкова, будівельну діяльність слід розглядати з позиції підприємницької діяльності. Якщо ж мета будівництва не полягає в отриманні прибутку, то і підприємницької діяльності не виникає [7].

Однак даний підхід не розкриває внутрішній зміст різних видів діяльності економічного суб'єкта, що становлять у сукупності поняття “будівельна діяльність”. Крім того, навіть у випадках, якщо об'єкт будівництва, планується використовувати не для мети одержання прибутку, для організації, що здійснює будівництво такого об'єкта незалежно від джерела його фінансування, характерно отримання в кінцевому підсумку певного фінансового результату.

У сучасній економічній літературі в більшості випадків використовується поняття “капітальне будівництво”, під яким розуміється процес створення основних фондів – будівель і споруд конкретного функціонального призначення [8].

З технологічної точки зору капітальне будівництво пов'язане з новим будівництвом, розширенням і реконструкцією будівель і споруд, що відносяться до нерухомого майна. Нерухоме майно характеризується як майно, міцно пов'язане із землею, тобто це об'єкти, переміщення яких без збитку їх призначенню неможливе.

У вказаному трактуванні акцентується особливість будівництва, що полягає в забезпеченні розширеного відтворення виробничих потужностей і основних фондів для усього народного господарства, проте не розглядається його специфіка як галузі виробничої сфери економіки.

Капітальне будівництво може бути незавершеним і завершеним. Незавершене капітальне будівництво це фактичні витрати за об'єктами, що будуються, з початку будівництва до введення їх в експлуатацію.

До завершеного капітального будівництва відносяться завершені будівництвом будівлі і споруди, за якими встановленим порядком отримано дозвіл на введення в експлуатацію.

Капітальне будівництво як галузь економіки є сукупністю організацій, підприємств, установ, що здійснюють будівельну діяльність, використовують однотипні технології, результатами або продукцією яких є будівлі і споруди, призначені для виконання різних функцій.

Таким чином, викладена характеристика та аналіз змісту системи понятійного апарату в будівництві дозволяють зробити висновок, що в нормативно-правовій базі України не існує єдиного підходу до термінологічної основи бухгалтерського обліку будівельних робіт та надає підґрунтя для доповнення термінологічної бази в бухгалтерському обліку будівельних робіт, які будуть використані нами в подальшому дослідженні при розгляді договірних відносин, пов'язаних із здійсненням будівельної діяльності.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 “Будівельні контракти” затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 № 205. 2. ДБН А.3.1-5:2016 Організація будівельного виробництва. Дата оновлення: 17.01.2018. <https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-294> (дата звернення: 02.06.2019). 3. Садыкова, Н.В. Особенности бухгалтерского учета в строительстве / Н.В. Садыкова. – Изд-во Дальневосточного университета, 2003. – 111 с. 4. Положення про фінансування та державне кредитування капітального будівництва, що здійснюється на території України, затверджене наказом Мінекономіки, Мінфінансів України, Держкоммістобудування від 23.09.1996 № 127/201/173. 5. Порядок розроблення проектної документації на будівництво об'єктів затверджений наказом Міністерства юстиції України №45 від 16.05.2011 р. 6. Класифікація видів економічної діяльності (КВЕД-2010), Дата оновлення: 21.05.2019. http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/SECT/KVED10_F.html (дата звернення: 02.06.2019 р.). 7. Грибков А.Ю. Бухгалтерский учет в строительстве. – 3-е изд. перер. / А.Ю. Грибков – М.: Омега-Л, 2006. – 432 с. 8. Большой бухгалтерский словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.